

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

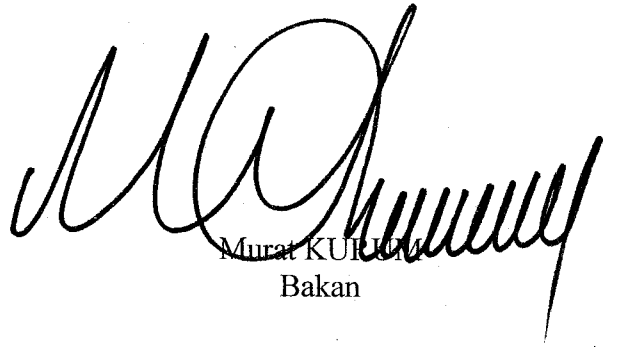
08 Eylül 2022

Sayı :30824082-610 4516383
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURBAN
Bakan

EK:

- Liste (7 Adet, 11 Sayfa)
- Cevap Yazısı (160 Adet, 323 Sayfa)

MUŞ MİLLETVEKİLİ
SAYIN GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT'İN
TBMM 7/68335 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI

7/68335

SORULAR

- 1) Erzincan İliç ilçesine 650 metre uzaklıkta olan Çöpler Köyü mevkiindeki Anagold Madencilik San. ve Tic. A.Ş.'nin yapmaya çalıştığı projenin felaket riski taşımaya rağmen Bakanlığınızca Nihai ÇED Olumlu kararı verilmesinin nedeni nedir?
- 2) 20 ton siyanürlü suyun Fırat Nehri üzerinde kurulan İliç Barajı'na karıştığı iddiaları doğru mudur? Bakanlığınızca bu durum tespit edilmiş midir?
- 3) 27 Haziran tarihinde Bakanlığınızın twitter hesabı üzerinden 'Erzincan İliç'te boru hatlarındaki arıza nedeniyle çevre kirliliğine neden olan altın madeninin faaliyetini durduruyoruz' açıklamasında sözü edilen arızanın ne olduğu kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
- 4) 20 ton siyanürlü suyun Fırat Nehri üzerinde kurulan İliç Barajı'na karıştığı olay sonrasında Sağlık Bakanlığınca köy ve mahallelerde sağlık önlemleri alınmış mıdır? alınmışsa bunlar nelerdir?
- 5) Fırat nehri üzerinde oluşan talana karşı ilgili firmanın çalışma yürütmesi süresiz ve kesin bir biçimde durdurulacak mıdır?
- 6) ÇED raporunda kimyasallarla kirlenmiş suyun arıtılmadan, çevredeki canlıları düşünmeden doğrudan havaya püskürtülerek buharlaştırılmasına olanak sağlayan ve açıkça suç teşkil eden konuya Bakanlığınızca nasıl izin verilmiştir?
- 7) Bölgede endemik bitkinin ve hayvan varlığının olduğu bilimsel araştırmalarda da ortaya konulmuş olmasına karşın Bakanlığınızca bu canlıların yok olmasının yolunu açan proje ne amaçla desteklenmiş ve belgelendirilmiştir?
- 8) ÇED Olumlu kararının iptali hakkında açılan davanın keşif ve bilirkişi incelemesinde yapılan usul hatalarına dair bir soruşturma açılmış mıdır?
- 9) 20 ton siyanürlü suyun Fırat Nehri üzerinde kurulan İliç Barajı'na karıştığı olay sonrasında bölgelerdeki köy ve mahallelerin içme ve kullanma sularında risk analizleri yapılmış mıdır?

CEVAPLAR

- 1) Söz konusu projede;
- 16.12.2019 tarihinde Bakanlığımıza başvurusu yapılmış,
 - 23.01.2020 tarihinde Erzincan İlinde Halkın Katılımı Toplantısı yapılmış,
 - 20.02.2020 Tarihinde Özel Format verilmiş,
 - 06.10.2020 tarihinde ÇED Raporu sunulmuş,
 - 10/11/2020 tarihinde İDK toplantısı yapılmış ve komisyon üyeleri tarafından nihai kabul edilmiş,
 - 07.10.2021 tarih ve 1917939 sayılı yazımız ile ÇED Olumlu Kararı verilmiştir.

ÇED Yönetmeliğinde de belirtildiği üzere; Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED): Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

Komisyon: Proje için verilecek Özel Formatın kapsamını belirlemek ve hazırlanan ÇED Raporunu inceleyip değerlendirmek üzere Bakanlık tarafından kurulan Komisyonu, ifade etmektedir.

ÇED Raporunu inceleyen komisyonda; Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü), Kültür Ve Turizm Bakanlığın (Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü) Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığın (Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü) Tarım Ve Orman Bakanlığı (Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü) Tarım Ve Orman Bakanlığı

(Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü) Tarım Ve Orman Bakanlığı (Meteoroloji Genel Müdürlüğü) Tarım Ve Orman Bakanlığı (Orman Genel Müdürlüğü) Tarım Ve Orman Bakanlığı (Su Yönetimi Genel Müdürlüğü) Ulaştırma Ve Altyapı Bakanlığı (Karayolları Genel Müdürlüğü) Ulaştırma Ve Altyapı Bakanlığı (TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü) Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Sıfır Atık ve Atık İşleme Dairesi Başkanlığı) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Su ve Toprak Yönetimi Dairesi Başkanlığı) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Hava Yönetimi Dairesi Başkanlığı) Erzincan Belediye Başkanlığı Erzincan Valiliği (İl Tarım ve Orman Müdürlüğü) Erzincan Valiliği (İl Özel İdaresi) Erzincan Valiliği (İl Sağlık Müdürlüğü) Erzincan Valiliği (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) Erzurum Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu müdürlüğü, Erzincan Valiliği (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü), Kurumları yer almakta olup; adı geçen proje Bakanlığımız ve bu komisyon üyeleri tarafından incelenip değerlendirilip sonrasında nihai karar verilmektedir.

Söz konusu komisyon üyeleri tarafından ÇED Raporu incelenerek değerlendirmeler yapılmış olup; komisyon üyeleri olumlu görüşlerini bildirmişlerdir.

2,3,5,7,8) Erzincan İli, İliç İlçesi, Çöpler Köyü Mevkiinde Anagold Madencilik tarafından işletilmekte olan maden sahasında; açık ocak madencilik metoduyla çıkartılan kompleks cevher, yığın liçi yöntemiyle, yığın liç ile işlenemeyen oksitli cevher dışındaki sülfür oranı yüksek cevher tank liç yöntemi ile işlenmektedir. Tesise ilişkin Bakanlığımız tarafından verilen; 16 Nisan 2008, 24 Aralık 2014 ve 07 Ekim 2021 tarihli ÇED Kararları bulunmaktadır. Maden sahasında faaliyet sırasında izlenecek tüm parametreler, izleme sıklıkları ve alınacak tüm önlemler; ÇED Süreci ile Çevre İzin ve Lisans Sürecinde belirlenmiş olup, Bakanlığımızca takip edilmekte ve değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, tesiste her ay 19 adet yeraltı, kaynak, su deposu ve çeşmeden, 8 adet yüzey suyu noktasından 1 adet yeraltı suyundan ve 1 adette yüzey suyundan olmak üzere gerekli örnekler alınmakta ve çevresel açıdan izlenmektedir. Alanda sızdırmazlığa ilişkin gerekli tedbirlerin alındığı tespit edildikten sonra atık depolama izni verilmiştir

21/06/2022 tarihinde yaşanan olayla ilgili olarak söz konusu firma tarafından 22/06/2022 tarihinde Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü'ne yapılan yazılı bildirim üzerine denetim ekiplerimiz bölgeye sevk edilmiştir. Yapılan denetim ve incelemeler neticesinde; yığın liç sahasına ait siyanür içerikli solüsyon taşıyan boru hatlarında arıza sebebiyle basınç düşüşü olduğunun görülmesi üzerine tesis tarafından alanda yapılan kontrollerde, boru hattına ait kaynak noktasında kopma olduğunun, akabinde tesis tarafından acil müdahale çalışmaları kapsamında sahada bulunan besleme operasyonunun durdurulduğunun ve boru hattındaki solüsyon ile kirlenen alanlara gerekli kimyasallar ile müdahale edilerek buradaki kontamine olmuş malzeme toprak yüzeyden sıyrılarak geçirimsizliği sağlanan güvenli alana taşındığının tesis tarafından beyan edildiği ve proseste kullanılan yaklaşık 20 m³ olduğu beyan edilen solüsyonunun saha içine ve dışına aktığı tespit edilmiştir.

Söz konusu olay neticesinde yaşanan çevre kirliliğine istinaden Çevre Kanununun 20 inci Maddesinin (v) bendi kapsamında 16 Milyon 441 Bin 440 TL para cezası uygulanmış ve Kanunun 15 inci Maddesi gereğince de ilave çevresel iyileştirme çalışmaları tamamlanıncaya kadar Faaliyetin Durdurulması kararı alınmıştır. Bununla beraber, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun ilgili maddeleri ve diğer suçlar uyarınca da Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından gerekli tahkikat yapılmak üzere suç duyurusunda bulunulmuştur.

Denetimler esnasında Bakanlığımızca yetkilendirilmiş Çevre Laboratuvarı tarafından analizlerin yapılması amacıyla Bakanlığımız gözetiminde gerekli numuneler alınmıştır. Söz konusu numune sonuçları 08/06/2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik kapsamında incelenmiş olup, insan ve çevre sağlığı açısından herhangi bir risk bulunmadığı tespit edilmiştir. Anılan Yönetmeliğin 19 uncu Maddesi çerçevesinde sahanın nihai durumunu belirlemek amacıyla Kirlenmiş Saha Değerlendirme ve İzleme Komisyonu'nun kurulması, sahanın en düşük kotundan yüzey altı toprak numunesi alınması ve son durumuna ilişkin gerekli tespitin ve takibin yapılması amacıyla Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz talimatlandırılmıştır.

Diğer taraftan; Bakanlığımızca yapılan denetimler neticesinde, tesisin yığın liç doğu alanındaki taşma olan bölümde eski deforme malzemenin alandan kaldırıldığı, jeosentetik kil astar ve jeomembran malzemelerin serim işlemlerinin tamamlandığı; yığın liç batı alanındaki çalışmalara yönelik ise, deforme olan malzemenin toplanmasına ve yüzey suyu toplama havuzu inşaatı ve diğer proses kontrol, rehabilitasyon ve otomasyon, iyileştirme ve bakım onarım çalışmalarına devam edildiği tespit edilmiş olup, Bakanlığımızca sürece ilişkin değerlendirme ve takip işlemleri titizlikle sürdürülmektedir.

4) Konu ile ilgili olarak Sağlık Bakanlığından bilgi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

6) Söz konusu projede ADT'de su yönetimi çalışmaları kapsamında evaporatör kullanımı, su yönetimi ve saha yüzey suyu yönetimi için endüstriyel atık su arıtma tesisi yer alacaktır. Kurulması planlanan endüstriyel atık su arıtma tesisi ile, madenle temas etmiş yüzey suyundan askıda katı madde ve ağır metal giderimi yapılacaktır. Arıtılmış sular Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo 7.1 gereklerine uygun olarak deşarj edilecektir.

Evaporatörler ancak meteorolojik veriler alınarak, rüzgar yön durumuna göre çalıştırılacaktır. Proje kapsamında siyanür kullanımında arıtım yapıldıktan sonra ADT ye gönderilecektir. ÇED'e konu proje dosyası komisyon marifetiyle incelenip değerlendirilmekte olup, söz konusu projede Erzincan İl Sağlık Müdürlüğü komisyon üyesi olup, olumlu görüşlerini bildirmişlerdir. ADT içerisine verilecek atıklar siyanürden arıtılacaktır. Maden Atıkları Yönetmeliğinde 10 ppm WAD CN için limit verilmiştir. Çöpler sahasında dekant çıkışı WAD CN miktarı 1 ppm'dir. Hava kalitesi modelleme çalışmalarında evaporatörden püskürtülen siyanür miktarı verilerek çalışma yapılmıştır. Evaporatörler ADT içerisine suyu püskürtecek şekilde yerleştirilecektir, buradan dışarıya su püskürtülmeyecektir. Bunun için evaporatörler sensör sistemi ile donatılmış olup ters rüzgar esmesi durumunda otomatik olarak püskürtmeyi durduracaktır. Bununla birlikte ÇED Kararı verilmesi akabinde tesiste gerek Erzincan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğümüz gerekse Bakanlığımızın ilgili birimleri tarafından denetimler yapılmakta ve ÇED Kararı'na aykırı çalışıldığının tespiti halinde idari işlem yapılmaktadır.

9) Bakanlığımız gözetiminde gerçekleştirilen acil müdahale sonrası temizleme çalışmalarının yeterli olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla gerekli analizleri yapılmak üzere çözeltinin toprak üzerinde akışa geçtiği alandan 28 adet toprak, dere yatağında kazanın gerçekleştiği yerin mansabında göllenmiş alandan 1 adet su, kontamine olmamış alandan da 2 adet referans toprak numunesi, 3 tane arıtma tesisi çıkışından SKKY kapsamında izleme ve ağır metal analizleri, ayrıca 9 izleme kuyusu ve 3 yüzeysel su(Sabırlı, çöpler ve karasu nehri 3 memba ve 3 mansap), Sabırlı deresinde döküntüye yakın, mevsimsel akış gösteren ve kaza tarihinde kuru (herhangi bir yüzeysel akış gözlemlenmeyen) olan dereden izleme kuyularından günlük numune alınarak siyanür parametresi kontrol edilmiştir, herhangi bir olumsuzluğa rastlanılmamıştır.

Topraktan alınan numunelerin analiz sonuçları, 08.06.2010 tarihli ve 27605 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik kapsamında değerlendirildiğinde, insan ve çevre sağlığı açısından herhangi bir risk bulunmadığı belirlenmiştir.

Dere yatağı üzerinde göllenmiş alandan alınan numunenin analiz sonucunda Siyanür parametresi 0,0055 mg/L (5,5 µg/L) olarak ölçülmüş olup, söz konusu değerin Yerüstü Su Kalitesi Yönetmeliği'nde "Tablo 4. Yerüstü Su Kaynakları İçin Belirli Kirleticiler ve Çevresel Kalite Standartları"nda yer alan Serbest Siyanür için verilen maksimum sınır değer olan 6µg/L'nin altında olduğu tespit edilmiştir.